

"Añarbe-ren" bila

MIKEL UGALDE

Andoni Korta euskalgintzan eredu

Deigarria izan da aurten Erreterian, Ereintza elkarteak eta bertako PATek antolatutarik, martxoan bere heriotzaren hogeita bost urteurrenean egin zaion omenaldia Udal areto nagusian emandako hitzaldiek eta antzerki saioek osatu dute gehienbat.

Langile anonimoa

Andoni Korta, herrietako hainbat euskalgile bezala, ez da ia batere ezaguna. Isiltasunean, hots eta zarata handirik atera gabe, burutu ditu bere lanak. Ez da ez euskaltzain, ez hizkuntzalari, ez idazle ospetsua. Euskararen alde etengabe aritu eta euskaltasunean gazteak hezitzen ahalegindu zen euskaltzalea dugu.

Mende honen bigarren hamarkadan jaioa, abertzaletasunez blaitutako antzerkigintza eta euskara zituen maite. Eugenio Arozenak bere hitzaldian adierazi bezala, mutil koskorra zela izan zuen antzerki giroan hazi eta hezitzeko egokiera. Gerra aurretik egin ohi zituzten saioetan abildade aparte erakutsia zuen gaztetan.

Gerraostean, gazte talde bat bereganatzeko gai izan zen era Ereintza elkartearen babespean euskal antzerki taldea osatu zuten Erreterian. Ondoren, urtero urtero ez zen euskal antzerkirik faltako herriko jaien egitarauan. Andoni Korta zen buru, gidari eta, lan isilean, buruzagi.

Herriko berriemaile

Bera ofizioz Astilleros Luzuriagako eskribientea zen. Lanorduz

kanpo, ordea, familiari eta euskarari eskaintzen zizkion bere ordu-rik gehienak.

Zeruko Argia aldizkarian, hamabostero zintzo asko emango zituen herriko berriak. Ongi ezagutzen zuen komunikazioaren oinarritzko irizpide nagusia. Bazekien mezua nori eta nola helarazi. Horregatik, herritar ezjakinak gogoan zituelako, bere kronikentzat irakurle arruntak nahi zituelako, era errazean idazten zituen bere lanak. Herriko gertakizunak, pasadizoak, euskarazko ospakizunak, ezkontzak, bataioak, heriotzak... "Euskaldunak horrelako gauzak gustura irakurtzen ditu, eta euskal prentsa zabalduko bada, irakurtzen diren gaiak eskaini behar zaizkio". Zeruko Argia asterkoaren militantea zen.

Hizkuntz normalizatzalea

Garai hartan, Kortak ez zuen agian euskalgintzari buruzko formulazio teoriko osatu bat izango, baina jakin bazekien euskararen etorkizunak nondik norakoa behar zuen. Antzerkiari heldzerakoan, herriko kronikak idazterakoan, gazteak hezitzerakoan, herriko euskararen egoeraz hausnarketa egiterakoan, bete-betean asmatu zuela aitortu behar da.

Ondorengo adituek, izugarri azpimarratu dute hizkuntzaren trnasmisioan familiak izan duen garrantzia. Familia izan baita, mendetan zehar, euskararen euskarri ukaezina. Oso kontuan hartzekoa da lagun artean, jai giroan, hurbilenen sentitzen garen jendearekin hizkuntzaren erabileran egiten den aukera.

Garrantzitsua da, halaber, euskaldunak biltzen dituen ospakizuna. Horregatik behin eta berriro oroitaraziko zuen euskarazko mezak eta elizkizunak zer ordutan egiten ziren, garizumako euskarazko hitzaldiak noiz izango ziren, bertsolarien emanaldia non eta zernolako ordutan izango zen eta euskal antzerkira joateko deialdiaren berri eman gabe ez zuen utziko Andoni Kortak.

Jakin bazekien neurriko pausoan eman behar zirela, hizkuntzaren apustua luzarorako zela eta euskararen geroa ziurtatzeko euskaldunak, abertzale nahiz ez-abertzaleak, irabazi egin behar zirela.

Omenaldia

Antzerki emanladiak arrakasta handia izan dute omenaldi honetan. Euskal antzerkiaren alde hainbeste lan egin zuen gizonak

euskal antzerki giroan jaso du bere omenaldi hunkigarriena. Horretarako, berariaz antzerki bat idatzi da eta garai batean, gazte zirela, euskal antzerkia osatzen zutenek heldu diote oraingoan, hogeitaka urte pasa eta gero, antzez-lan bat osatzeari.

Esan beharra dago, herritarren erantzuna bikaina izan zela, martxoaren lehen Errenteriako On-bide zinema bete egin zela eta entzun-ikusleek txalo zaparrada batekin omendu zutela Andoni Korta.

Horretaz gain, ordea, bada itzaropenerako bidea zabaltzen duen beste ekitaldi bat. Aurtengoan, lehen aldiz, bailara mailako "Andoni Korta 1. Eskolarteko Euskal Antzerki Topaketa" egin da Korta jaunaren omenez. Bertan aritu ziren Orereta ikastolakoak, Beraun-berri ikastetxeakoak, Biteri-Olibetekoak eta Oiartzungo bigarren hezkuntzako Elizalde ikastetxeakoak. Lehen pausoa eman da eta hemendik aurrera jarraipena izango duelakoan daude antolatzaileak.

"Añarbe-ren" bila

Ondorengo orriotan doakizu omenaldi gisa eskaini zitzaion antzerkia. Omenaldi baterako idatzia eta omenaldi hori gai harturik idatzitako lana. Esan beharra dago Andoni Kortaren nortasunak eta antzezlarien iaiotasunak zer ikusi handia izan duela lan honetan. Zerbait onuragarri baldin badu beraiei zor diet. Akatsak, berriz, nireak dituzu. Dena den, kariño handiarekin idatzitako lana da, erraz irakurtzen dena eta, beharbada, irrifarren bat edo beste eginarazteko modukoa.

Horrela, bada, gaizki eginak barkatu eta irakurketan gozatu.

Mikel Ugalde

Pertsonaiak

Atana.....	Ereintzako mezularia
Sixto.....	Ereintzako mezularia
Añarbe	50 urteko gizona
Xenpelar	Bertsolari edadetua
Koldo	50 urteko gizona
Maddalen Deuna	Andere heldua
San Pedro	45-50 urteko gizona
Mari Sorgin.....	Sorgin errenteriarra
Maritxu	Zeru sarrerako idazkaria
Azafatak	Zeruko atea zaintzen duten emakumeak

"AÑARBE-REN" BILA

Lehen ekitaldia

Zeruko ataria. Parean etxe baten sarreraren fatxada. Erdian kortinaz osatutako sarrera. Ezker-eskuin argi gorrizak, PUB edo antzekoetan izan ohi diren modukoak. Sarreraren gainean ZERUA ipintzen duen idazki bat. Sarreraren alde bietan bi azafatak, eleganteak, gona motz samarrak dituztenak.

Eskuinean mahai bat ordenadore batekin telefono eta guzti.. Bertan idazkari bat. Ezkerrean, besaulki bat, edo eserlekuak hiruren bat laguntzeko. jendea zain egoteko. Besaulkiaren aurrean mahaitxo bat egon daiteke errebista batzuk bertan dituela. Giroa berezia, ez argi ez ilun. Intimo samarra.

Oihala altxatzerakoan, eszenategian bi azafatak, ordenadorearekin lan egiten duen idazkaria. Musika "martxosoa" entzuten dela, ezker aldetik Atana eta Sixto azaltzen dira eszenategian.

Lehen atala:

Atana, Sixto, bi azafatak eta idazkaria

- ATANA: Non kristora etorri gaituk! (azafatei begiratuz) Honek zeruaren sarrera baino dantzaleku batena gehiago zirudik.
- SIXTO: Horiek goiangeruak izango dituk motel.
- ATANA: Beroriek hegan ez ditek egingo agian, baina beste edozein hegan jartzeko modukoak zeudek.
- SIXTO: Nolanahi ere txintxo ibili beharrean gaituk.
- ATANA: Beharko hi txintxo ibili, bestetarako ez haiz gauza eta. Sarrera horrelakoa baldin bada, zer ez ote da izango barruko! Arretaz begiratzeko kontua izango duk.
- SIXTO: Bai, ikusi-makusi. Gu horientzat nahiko itsusi.
- ATANA: Hi, kieta hor! Ez pentsa denok hi bezalakoa garenik. Burualdi hori begiratu besterik ez zegok, honetan ere kategoriak daudela ikusteko.
- SIXTO: Berriketak utzita, barrura sartzeko zerbait egin beharko diagu. Aldemeneko hori telebista ikusten ari

duk, beste hauek atea zaintzen ditek. Zer egin behar den ere ba al zekik batek. Lehen aldia duk honera gatozela eta ea asmatzen dugun.

ĀTANA: Motel, motel! Horrek erremedio erraza dik. Behin hone-taraz gero aurrera egingo diagu eta gero gerokoak. (*Aurrera egiteko keinua egiten dute baina azafatak jartzen dira aurrez aurre sarbidea oztopatuz*).

1. AZAFATA: Bai? nora zoazte?

ĀTANA: Zerura, bisita bat egitera. Honerainoko ibilaldia egin eta gero, lasaialdi ederra hartu dugu zerutik hain ger-tu gaudela ikustekarekin.

11. AZAFATA: Ez dugu zuen etorreraren berririk jaso, Inork ez digu esan etortzekoak zinetenik.

ĀTANA: Bueno, egia esan ez gatoz bertan gelditzeko asmotan. Zera...

1. AZAFATA: Argixeago hitzegiten ez duzun bitartean ez dizut ezer ulertuko.

SIXTO: Nire lagunak zera esan nahi du, ez gatozela, berez, zeruan gelditzeko asmotan.

11. AZAFATA: Ez zarete bada zuek infernutik ihes egin nahian, kon-trako bidetik honera etorriak izango, ezta? Ez dakit, ez dakit. Baduzue hor gordean zerbait, eta argi hitzegiten ez baduzue bueltan joan zaitezketen zuen lekura.

1. AZAFATA: Ez pentsa gero hemen edonork sartzeko modurik ba-duenik. Horretarako baldintza zorrotzak bete behar dira. Hau ez da edozeinentzat egiten den tokia. Inongo agiririk ekarri al duzue?

ĀTANA: (*Patrikak miatuz*). Ez dugu ezer ekarri. Zeruan sartzeko agiririk edo pasaportetik behar denik ez diot inori santa sekulan entzun. Inuzentekiaren bat ote den ora-intxe pentsatzen hasia nago.

11. AZAFATA: Eskertuko nizuke begirunez hitzegingo bazenu. Ez duzu inor inuzentetzat hartzeko eskubiderik.

SIXTO: Barkatu andereño. Nire laguna zakarripurdi samarra da eta gauzak, zenbaitetan, behar ez diren moduan esaten ditu batzuetan. . Barka iezaguzu. Hau bihotz

onekoa da eta ez dut uste ni neu okerragoa naizenik. Nahi baduzue, neronek esplikatuko dizuet zer nahi dugun. Gauza korapilatsu samarra da, baina ulertuko duzue berehala.

I. AZAFATA: (*Pazientzia galduz*) Behingoz hitzegin ezazue argi. (*Teléfonoak jo tzen du mahai gainean*).

IDAZKARIAK: Bai, esan? (*Isilunea*) Beste bat zain dagoela?. Esaiozu itxoiteko, mesedez. Ah, eta beste baterako erneago ibili. Honera bi gizon, intruso tankerakoak, iritsi zaizkigu eta ez dakit zertan dabilzan. (*Isilunea*) Ez direla hortik pasa? Seguru al zaude?. (*Isilunea*) Laster dituzu hor bueltan. Hauekin bukatutakoan pasa dadila hurrengoa.

I. AZAFATA: Zer gertatzen da?

IDAZKARIA: Galerazitako bidetik sartu direla hauek, inongo baimenik gabe iritsi direla, eta laster batean alde egiten ez badute, infernuko zulora botako ditugula.

ATANA: Ez dugu horrelakorik merezi. Okerrenera ere linboan utz gaitzazue. Ez dugu, guk dakigula, ezer txarrik egin.

SIXTO: (*Izutua, ahots dardartiz eta era apalean hitzeginez*). Nik uste gaizki-ulerturen bat dela. Gu bisitarien atetik sartu gara. Atezainik ez dugu ikusi eta aurrera egin dugu. Besterik ez.

II. AZAFATA: Gutxi iruditzen al zaizu?

IDAZKARIA: Lehenbailehen bidali behar ditugu, gainerantzean jendea pilatuko zaigu.

I. AZAFATA: Deituko al diogu San Pedrori hau erabaki dezan?

ATANA: San Pedrori deitzen badiote guk San Joani, ea estropada hau nork irabazten duen.

SIXTO: Egon hadi isilik! Hemen ez zegok txantxetan ibiltzerik. (*Idazkariari hitz eginez*) Guk zertara etorri gare esplikatu nahi dizuegu eta guk nahi duguna gauza ona dela ikusiko duzue. Ez dut uste, horrela, borondate onenarekin dabilenari ezer ukatuko diozutenik.

II. AZAFATA: Hauek hitzontzi batzuek besterik ez dira. Zeruan sar-

tzen baldin badira guztia nahastuko dute. Datorrela San Pedro eta berak erabaki dezala.

SIXTO: Ez genuen inor molestaterik nahi. Onez onean ari gara konturatutakoan zuek konbentzituko duzue Pedro.

IDAZKARIA: San Pedro, errespetua mesedez.

II. AZAFATA: Dei egiozu bai, ea gauzak argitzeko modurik baduen.

I. AZAFATA: Lehenengo aldia da horrelako zerbait gertatzen zaidala. (*Idazkaria telefonoz deika hasten da ahots isilarakin*).

SIXTO: Ez al zaigu, behintzat, Eliasi bezala guri gertatuko behinik-behin.

ATANA: Hura ez huan bidean galdu. Harena erraz joango huan. Hor barruan egongo duk bai gurdi eta guzti. Atezainak gozo-gozo hartuko zian esanez: (*Ahots eztiarakin*) "Egun on, buenos dias, adelante don Elías". (*Ahotsa zakartuz*) "Con Atana no me da la gana".

SIXTO: Eta Sixto?

ATANA: Pakean utzi Kristo. Idazkaria Hau paria

ATANA: Karakola ta baria.

I. AZAFATA: Lotsagabia!

II. AZAFATA: Zuentzako kaltia

SIXTO: Lasaitu zaitia (*San Pedro sartzen da umore txarrez*).

Bigarren atala: **Lehengoak eta San Pedro**

SAN PEDRO: (*Haserre*) Zer gertatzen da hemen?

I. AZAFATA: Lotsagabe hauek zeruan sartu nahi dutela.

II. AZAFATA: Inongo errespeturik ez dutela erakusten.

IDAZKARIA: Barrura sartzen badira bazter guztiak nahastuko dituztela.

SAN PEDRO: Zuek zer egiten duzue hemen?

SIXTO: Lehendabizi hauxe esan nahi dugu, ez dugula, gure ustez, inor iraindu, ez gara lotsagabe portatu. Gu hona

besteren aginduz etorri gara baina oraindik ez digute zer nahi dugun esplikatzeko modurik eskaini. Zuk behintzat, ulertuko duzulakoan gaude.

SAN PEDRO: Judean bizi nintzela oilar batek nahikoa sufriarazi zidan bai, eta ez pentsa oilartutako inor hemen ametituko dudanik. (*Une honetan azafatak ate ingurura, alde banatan jarriz aldentzen dira eta idazkariak bere lanetan jarraitzen du*) Zentzuzko esan beharrekorik izango al duzue, bestela gain-beherako bidea laburra dela ez ahaztu. Eseri gaitezen, eta labur hitz egin, okupatua nago eta. (*Ezkerreko besaulkietan esertzen dira*).

ATANA: Baietz esaten badiguzu laister bukatuko ditugu zurekikoak.

SAN PEDRO: Zer? adarra jotzeko gogoarekin?

SIXTO: Ara, zera... Nire lagunak zera esan nahi du, alegia, guri entzunda gero, zure aldetik laguntza izatea espero duela. Guretzat errespetu handiko santua izan zare zu.

ATANA: Apostoluen buruzagia.

SIXTO: Lehenengo aita santua.

ATANA: Amaginarreba izan zuen lehen apostolua.

SIXTO: Euskal Herrian hainbat herritan Pasaian, Zumaian, Lasarten, Eulaten... zaindaritzat onartua.

ATANA: Portero automatikoa jarri arte zeruko ateen giltzak bere eskutan izan dituen santua.

SAN PEDRO: (*Umoretsuago*) Tira, tira. Utzi ditzagun kontu horiek alde batera eta esan iezadazue hona zerk ekarri zaituzten. Arazo seriorena bat izango dela pentsatzen dut, honera etorritakorik ez baita itzultzen.

ATANA: Beharbada Sixtok hobeto esplikatuko dizu nik baino. Kontua da kristau errenteriar batzuk garela, eta kristau bezala Jesukristoren esanak betetzen saiatzen garela. Mandamentuak ere betetzen ditugu. Boskarrenean aurka joateko ez dugu bihotzik, seigarrenean pekatu egiteko ez gara gai eta zazpigarrenak ez digu

aberasten erakutsi... Laugarren mandamentuak horrela aginduta etorri gara honera.

SAN PEDRO: (*Sixtori*) Hitz egin ezazu zerorrek, honi ez diot ezer ulertzen eta.

SIXTO: Begira, gu Ereintza elkarteko kideak gara eta elkar-
tearen aginduz etorri gara. Kontua da, badela hemen,
hala espero dut behintzat, Ereintzaren alde, herriaren
alde eta hil zorian geneukan euskararen alde, lan
handia egin zuen gizon bat: umila, elizkoia, kristau
zintzoa...

SAN PEDRO: Aldez aurretik epaitzea ez dut uste zuen kontua denik.
Gainera, azken juizioa oraindik ez da iritsi eta orduan
hartuko dira behin betirako erabakiak.

ATANA: Beretzat zeruan tokirik ez baldin badago, nahiko la-
nak izango ditugu honerako sarrera eskuratzen.

SIXTO: (*Atanari isilik egoteko keinua egiten dio*). Bai, bai
arrazoi duzu. Baina, gizon hori, neurritz ez baina por-
taeraz, handia izan zen. Francoren garaian, horrelako
gauzetan lan egitera inor gutxi ausartzen zen garaian,
etengabe lan isilean aritu zen gure artean.

ATANA: Nire lagunak aipatu du eta, Franco ez da bada hemen
egongo ezta? Hura zerua bera inpernu bihurtzen zuen
horietakoa baitzen.

SAN PEDRO: (*Serio*) Ez dagokizu zuri inor epaitzea. San Dimasek
ere irabazi zuen Golgota mendian azken orduan erre-
nua.

ATANA: Lapur ona izaki, lurrak eta zeruak bereganatzen jakin
izan zuen bai hark.

SAN PEDRO: Zerua handia da, denontzako badago lekua. Hemengo
informaziorik, ordea, ezin dugu zabaldu. Sekretupeko
datuak dira. Baina, tira, zein zen gizon hori?

ATANA: Bere idazlanetan Añarbe bezala ezaguna izan zen.

SIXTO: Bere izen-abizenak Andoni Korta ziren. Orain dela 25
urte etorri zen honera.

SAN PEDRO: Eta nola dakizu hori?

- ATANA: Nahikoa sufriarazi genion guk. Hark ez zuen Purgatoriorik merezi.
- SIXTO: Orain dela 25 urte hil zela esan nahi nuen eta hemen izango zela pentsatzen genuen.
- SAN PEDRO: (*Idazkariari*) Begiratu mesedez, Andoni Korta gure artean dagoen. (*Azafatei*) Ezti zerutiarra hartzeko ordua da eta nahi baduzue barruan har dezakezue. Atearekiok egingo ditut hauekin nagoen bitartean. (*Sartzen dira*).
- ATANA: Ez nuen uste jendea aurkitzeko ordenadorera jo beharrik bazenutenik.
- SAN PEDRO: Zerua gozatzeko unea eta gunea da. Zenbat eta aurre-rapen handiagoak orduan da errazago guztiiontzat. Zerura gero eta jende gehiago dator, eta banan banan ezagutzea zailagoa egingo zaigu.
- IDAZKARIA: (*San Pedrori*) Ez dirudi hemen dagoenik. Datuetan, behintzat, ez zait agertzen.
- SAN PEDRO: Entzun duzue! Zuen bihotzeko lagun hori ez dago hemen.
- ATANA: Ez da posible!
- SIXTO: Ezin liteke!
- ATANA: Hemen ez dagoela?
- SIXTO: Gure Andoni kanpoan?
- ATANA: 25 urte Purgatorioan?
- SAN PEDRO: Guk hemengo datuak bakarrik kontrolatzen ditugu, barruan dauden ala ez bakarrik jakin ohi dugu. Eta hemen ez dago Andoni Kortarik.
- IDAZKARIA: Ordenadoreak behin berriro ezezkoa ematen dit.
- ATANA: Aparatu hori teman jarri dela eta, kasurik egiten al diozue?
- IDAZKARIA: Zuen zoritxarrerako honek ez du gezurrik esaten.
- ATANA: Ez dakit bada, atezainak konturatu gabe iritsi gara gu honera. Auskalo! Andoni igual iritsiko zen idazkaria komunean zegoen garaian, eta inor konturatu gabe sartu. Aspaldiko kontua da: "Sekulan ez da sartu izan-

- du donostiarrrik zeruan..." bertsoak kantatu zituztela. Orduan ere donostiarra inor konturatu gabe sartu eta musika martxan jarri behar izan zenuten dantzan nork egiten zuen ikusi eta zerutik botatzeko.
- SAN PEDRO: Horiek ipuinak dira, bertsolariak asmatzen dituzten istorioak. Bertsotan horrela kantatzen baldin bada ere, horrelakorik ez da hemen inoiz gertatu.
- SIXTO: Ikusten dudanez, ordenadoreak ez du okerrik egiten.
- IDAZKARIA: Konfiantza osokoa da. Gauza serioegia da hau zuzena ez den tresna esku artean ibiltzeko.
- SAN PEDRO: Barkatu, baina hemengo lanak bukatuxeak dituzuela uste dut. Beste zereginak badituzte.
- ATANA: Eta okerra, ordenadorearena ez baina honi maneiatzen duenarena baldin bada?
- IDAZKARIA: (*Suminduta*) Zer esan nahi duzu horrekin, gauzak zuzen egiteko gauza ez naizela? Lotsagabea alena!
- SAN PEDRO: Alde hemendik!
- SIXTO: Barkatu, ez dugu inor mindu nahi. Guk ere akatsak egiten ditugu eta hemen ere beste horrenbeste gerta ote den edo pentsatzen genuen... Jakin badakigu gogorra dela, baina ezin dugu etsi. Bigarren aldia da horrelako zerbait gertatzen zaidala. Behin alaba Unibertsitatean matrikulatu eta gero zerrendetan agertzen ez, hura, sikiera konpondu zen.
- SAN PEDRO: Ez duzu bada zerua unibertsitatearekin konparatuko, ezta?
- SIXTO: Han beheko gauzek erremedio errazagoa dute. Hemengoak berriz...
- ATANA: Hemen ere horrelako zerbait gertatuko huen. Auskalo!
- SIXTO: Kontu sinplea izan huen. Bigarren abizena jartzera-koan Etxeberria alabak euskaraz idatzitakoa erdaraz ipini zian bertako funtzionariak. Erderaz diferente idatzia izaki. Horregatik ez huen listetan agertzen. San Pedro Hemen bakoitzak nahi duen moduan idazterazten dizkik deiturak. Ordenadoreak hizkuntza guz-

tietan erantzuten du. Nahi baldin baduzue, euskaraz galdetuko diogu.

IDAZKARIA: Ez dut uste oker handirik egongo denik, baina badaezpada ikusiko dut. Zuen lagun hori, hain euskaltzalea baldin bazen, agian... (Isilunea luzatu egiten da ordenadorean begira dabilen bitartean). Egia! Andoni Kortaa!, Errenterikoa, 1972an hila!

ATANA: Hemen zegok!

SIXTO: Banioken bada!

ATANA: Hau duk sustoa!

SAN PEDRO: Nola izan da hori? Lehenago ezezkoa eta orain baiezkoa?

IDAZKARIA: Barkatu, baina Korta K letrarekin erregistratua izan zen eta nik, konturatu gabe c letra erabili dut. Barka iezadazue.

ATANA: Eskerrak bihotzekorik eman ez didan! Nik barkatzen dizut baina odolkiak ordainetan izatekotan.

SIXTO: Hau da poza hau!

SAN PEDRO: Goazen aurrera. Andoni Kortaz galdetu duzue, baina zer nahi duzue?

SIXTO: Hitz gutxitan esanda hauxe: Ereintza elkarteak Errenterian eskainiko dion omenaldira joateko baimena izan dezala egun hori elkarrekin pasa dezagun.

SAN PEDRO: Hauxe da eskaera zelebrea! Nere bizi guztian ez nuen horrelakorik entzun. Zerua utzi eta berriro lurrera bueltatzea halazankoa!

ATANA: Jesusek berak ere ez al zuen bada berriro itzuliko zela esan?

SAN PEDRO: Hori azken juizioko kontua da. Gainera, nahiz eta Andonik oso informe onak izan, ez duzu bada Jesusekin konparatuko...

SIXTO: Ez zen hori gure asmoa.

SAN PEDRO: Lehenengo aldia denez, kontsultatu egin beharko dut. Agian, uste baino zailagoa izan liteke beharbada. Baimen berezia beharko da horretarako.

- ATANA: Banengoen bada ni. Zerbaitegatik ez dira lurretik alde egindakoak gero bertara itzultzen.
- SAN PEDRO: Infernukoak ezin dutelako eta zerukoak gustura daudelako. Horixe da arrazoia. Gaur edo bihar zuei ere betirako sartzera iristen bazarete, horixe gertatuko zaizue. Banoa, banoa, ea Jesukristok gai honetaz zer dioen. Harri eta zur geldituko da, seguraski (*Jaiki eta zerurantz irtetzen da*).
- SIXTO: Ez nian uste gauzak hainbeste korapilatuko zirenik. Hona etorri egin gaituk baina gero nola bueltatuko garen batek jakin. Atana: Jende ona zegok hemen. Iku-siko duk, dena ezin hobeto aterako zaiguk. (*Idazkariarengana hurbilduz, jakinminez*) Eta ordenadore horretan datu guztiak bilduak dituzue, ezta?
- IDAZKARIA: Ez dago hemen kontrolatu gabeko kristaurik. Zerukoak eta bestelakoak, biziak eta hildakoak. Denak.
- ATANA: Ez al dago makina hau engainatzeko modurik?
- SIXTO: Zer, zerbaiten bildur al haiz, ala?
- ATANA: Beldurra, beldurra ez, baina errespetua bai.
- IDAZKARIA: Ez dago hemendik ihes egiterik. Zuek ere hemen zaudete, zuen bizitzaren historia idatzia dago. Ekintza onak eta bestelakoak.
- SIXTO: Inoiz Jainkoa leku guztietan dagoela eta bere begiz ikusten gaituela entzun izan dut. Baina horrela ordenadore batean kontrolatuak egon behar genuenik!
- IDAZKARIA: Ibili ibilian horixe duzue, berak grabatutakoa jasotzen du ondoren ordenadorean.
- ATANA: Inportarik ez bazaizu, ni neu nolako fitxa daukadan esango al zenidake? Kuriositate hutsa da, badakizu, jakinmina. Konfesatutakoak ere gogoan al ditu honenek?
- IDAZKARIA: Bai, bai, aitortutakoak, barkatutakoak, guztiak. Ekintza onak ere bai, e? Ez pentsa hau salatari hutsa denik.
- ATANA: Horrelakoetan, ez al dago amnistiarik? Bestela nahiko

lanak izango ditut. Pentsatzen hasia nago oraindik kartujo edo joan beharrean izango naizela.

SIXTO: Ez nitek hire konbentuko buru izan nahi. Lehendik zintzoak direnak ere endreatuko hituzkek hik.

IDAZKARIA: Lehen ere entzun duzue. Isilpeko informazioa dago hemen, eta ez dago honen berri nolanañi ematerik. Sentitzen dut. Hasieran lotsagabetzat izan bazaituztet ere, orain, zertara etorri zaretan ikusita, garbi dago gizon zintzoak zaretela.

ATANA: Eskerrik asko. Makinak beste horrenbeste erabakitzea espero dut. (*Azafatak sartzen dira aurpegi alaiarekin*).

I. AZAFATA: (*Idazkariari*) Maritxu, Maritxu, ezta hartu eta, hemen naiz zoriontsu.

II AZAFATA: Har ezazu ezta eta zoriontsu izango zaizu guttia.

I. AZAFATA: Goza ezazu hara joanda, oraintxe baita zure txanda.

IDAZKARIA: Noan lehenbaitlehen, hor behean zai dauden guztiak etorri baino lehen. (*Irteten da*)

Laugarren atala: **Azafatak, Sixto eta Atana**

ATANA: Ikusi al duk Sixto! Ez zekiat zer nolako ezti klasea hartu duten hauek. Erabat aldatu dituk. Hamaiketakoak ez ziguk guri hainbesteko aldaketarik eragiten (*Bienbitartean azafatak irrifartsu*).

II. AZAFATA: (*Atanarengana hurbilduz, losintxaz*) Hildakoan hona etortzen bazara Atana, zurea izango nauzu dana.

ATANA: Eta egingo dugu plana.

II. AZAFATA: Halaxe izango da laztana.

SIXTO: Hau tentazio bat izan zitekeek. Horixe bakarrik behar diagu. Zerura joan eta infernua irabazi.

I. AZAFATA: Gaiztotzat al gauzkazu bada?

SIXTO: Ez dakit zer ezti klasea hartu duzuen, baina Errioxako ardoak baino eragin handiagoa izan duela bistan dago. Lehenago muturra eta orain irrifarra...

- I. AZAFATA: Horrelako gozaldiak hartzen dira hemen barra-barra.
- SIXTO: San Pedroren erantzuna izan dadila azkarra.
- ATANA: Denerako denbora badiagu. Ordenadorea desentxufatuko diagu eta hortik aurrera...
- II. AZAFATA: Gaur ez, egunen batean izango duzu aukera.
- SIXTO: Galduak gara, deskuidatzen bagara. (II. Azafata) Esai-guzue, nolako da zeruko bizitza.
- II. AZAFATA: Zoriona da hemen guztiaren giltza.
- SIXTO: Ai zureak bezalako hitzak esan al banitza...
- ATANA: Tontotu al haiz, edo zer. Orain bertotan hasi behar al duk.
- SIXTO: Ezti horretatik hartuko nitek musutruk.
- ATANA: Hire emazteak hemengoaren berri jasotzen duenean...
- SIXTO: Utz akiok horri momentu honetan pakean!
- ATANA: Zer sorginkeria da hau gero! (Azafatei) Zuek ezti zerutiar delakoa hartu duzuela eta tira, ulertzekoa da. Hau ordea erotzen hasia zaigu. Sinesteak ere lanak ematen ditu..
- I. AZAFATA: Ez gaizki hartu. Gu hemen zoriontsuak gara eta gure zorion honetatik zuek ere dastatzea nahi genuke. Baina hori ezinezkoa da. Ez zarete zerutiarrak gu bezala. Hori gerora, egunen batean, meriturik egiten baduzue...
- II. AZAFATA: Hemen denetarik izango duzue. Botoiari saka eta nahi duzuen adinekoak izango zarete. Jolasak eta festak bakoitzak nahi bezalakoak. Ume-jolasak, gazteentzako kirol-zelaiak, dantzalekuak, zaharrentzako egoitzak... Nori berea bizibidea. Ni neu ere 80 urteko amonaxoa ninduzun hil nintzenean, eta orain ikusten duzu... Nire gizonak, berriz, ume izatearen aukera egin zuen eta hor dabil egun osoan futbolean.
- ATANA: Hau da mauka, hau!
- I. AZAFATA: Hemen ez du eguzkiak agintzen. Bakoitzak bere ordu-tegia erabakitzen du. Nire unerik gozoena gaua da.

Egunez, San Pedrok laguntza behar duenez, hemen nago sarrera zaintzen. Gauzez ordea...

SIXTO: Inbiria pasatzekotan, ez jakitea hobea.

II. AZAFATA: Ate ondora goaz, San Pedro badator eta. (*San Pedro sartzen da*)

Boskarren atala: **Lehenagoak eta San Pedro**

ATANA: Nolako notiziak dituzu.

SAN PEDRO: Beharbada zuretzat ez dira hain onak izango.

SIXTO: Gauzak okertu egin al dira?

SAN PEDRO: Behar diren kontsultak egin eta gero honako hau esan diezazueket. Ez dago, berez, Andoni Korta zuengana joan dadin inongo eragozpenik, baina baldintzak oso gogorak dira. Alde batetik, bere borondatez joan behar du, bere gogoz alegia. Baina, zerutik oraindik inor irten ez denez gero, ez luke berriro zerura itzultzerik izango. Zuen eskaintza tentagarria den arren, ez zait hori onartuko duenik iruditzen.

SIXTO: Ez dirudi kondizio horietan gurekin eramatea hain erraza izango denik.

SAN PEDRO: Zuekin bizitzen jarraituko luke berriro hil arte. Eta orduan berriro, ondo portatzen bada, zerura itzultzeko modua izango luke. Baina ez da gauza segurua.

ATANA: Horrelako legea jarri bada, zergatik da? jendeak hemendik alde egingo duen beldur al zarete? Zer zeruklase da hau orduan, inongo askatasunik ez badute? (*atzean azafatak txutxumutxuka dihardute*).

SIXTO: Zaila da hori ulertzea. "Ida y bueltako biletea" ez duzue ziurtatzen nonbait.

SAN PEDRO: Hendaira doan Topoa dela uste al duzu? Hau ez da bilete kontua, norberak har dezakeen erabakiaren ondorioa baizik. Badakit urduri zaudetela, ez duzuela garbi ikusten. Hori gutxi balitz, gauza okerragorik badut esateko.

- ATANA: Oraindik okerrago?
- SIXTO: Behin honetaraz gero, bota esan beharreko guztia lehenbaitlehen, bestela bihotzekoak jota hemen bertan geldituko gara eta.
- SAN PEDRO: Kontua da Korta jauna konbentzitzeko barrura pasa beharko duzue; hitz egin eta zuekin ados jartzen baldin bada, ez da inongo eragozpenik izango.
- ATANA: Hori besterik ez bada, laister konponduko dugu. Guk bere omenez, berari egingo dion ilusioagatik antolatu dugu jaialdia. Berak zeruan jarraitu nahi baldin badu guk erabakia errespetatuko dugu. Baina saiatuko gara konbentzitzen.
- SIXTO: Andoni den ogi puskakin!
- ATANA: Hura gainera, berriro lurreratzen baldin bada merito gehiago irabaziko du eta zeruan kategori handiagoa izango du bigarren sarreraldian.
- SAN PEDRO: Zer uste duzue, hemen, lurrean bezala, eskalafoiak daudela, ala?
- ATANA: Ez dakit bada, lurrean denak desberdinak garen bezala, hemen ere graduak egongo ote diren ba.
- SIXTO: Orduan barrura sartu beharrean gara.
- SAN PEDRO: Horretarako ere bada eragozpentxo bat. Zuk Sixto ez duzu inongo eragozpenik. Paperak aztertu ditugu eta dena erregelan dago. Baina zuk Atana...
- ATANA: Hori ere ba al dugu?
- SAN PEDRO: Juergatxoren bat edo beste gaztetan egina zarela eta, informeak ez dira guztiz onak. Itxoin egin beharko duzu hemen.
- SIXTO: Ezta pentsatu ere! Biok elkarrekin etorri gara honunza eta sartzez gero biok batera, edota bestela batera ez!
- SAN PEDRO: Hori zuek ikusi. Erabaki hori ez dago nire eskuetan. Zergatik ez duzue gai hau patxadaz aztertzen? Beroaldi batean gauzak esan egiten dira. Patxada zaitetze, ikusi eta ondoren gehien komeni den erabakia hartu.

- ATANA: Joder! Hori erraz esaten da. Eskerrak oraindik bizi naitzen, bestela etorkizun ederra nuen. Alkoolaren frogan egundo ez dut inongo zigorrik jaso gero, eh?
- SIXTO: Ni ez nago bakarrik sartzeko prest.
- SAN PEDRO: Zuek ikusi. Nik bakarrik utziko zaituztet gaia azter dezazuen. *(Irteten da)*

Seigarren atala

Azafatak, Sixto, Atana eta gero Idazkaria

- ATANA: Hi Sixto, gaur Inuzente eguna al da?
- SIXTO: Inuzente eguna den ala ez ez zekiat, baina gu inuzentetzat hartu gaituztela bai. Honetara iritsita, langa ezin pasa alajaina! Zailena egin eta gero, guztia bere horretan utzi eta alde egin beharko diagu.
- ATANA: Ez diagu burua galdu behar. Andoniren bila etorri gaituk, Ereintzatik enkargu hori jaso diagu, orain ezingo gaituk bada bide erdian gelditu. Azafatei iritzia eskatuko al diegu? *(Beraiengana itzuliz)* Zuek zer egingo zenukete?
- I. AZAFATA: Hurrengorako pasea lortzeko hobeto portatu.
- II. AZAFATA: Lasai zaitetze. Gizonezkoak praktikoak omen zarete. Ba, praktikoak izatekotan, nik uste bat zerura sartzea hobe izango dela biak kanpoan gelditzea baino.
- SIXTO: Laguna hemen utzita aldegitia ere, ez zait batere ongi iruditzen.
- ATANA: Nik uste arrazoi duela. Hik segiok eta nik al dudana egingo diat. *(Une honetan Maritxu idazkaria sartzen da)*. Eta zu zer ibili zara? makinak esaten duena kontakatilu bezala zabaltzen?
- IDAZKARIA: Oker zabilta. Orain ez hasi auzoan errudunak bi-latzen. Zergatik ez diozu alde ona ikusten? Orain siki-eria garaiz zaude gauzak aldatzeko eta bere garaian hiltzen zarenen zuzen zuzenean hemendik aurrera egiteko.
- ATANA: Alde horretatik begiratuta, arrazoi duzu.

- SIXTO: Zer egingo diat Atana? Nahiago nitek joku hau alde-
rantziz izan balitz.
- ATANA: Hik egin aurrera eta ni, bien bitartean saiatuko nauk.
Egoera hau luzatzeak ez dik merezi. Ni hemen konpaini
onean gelditzen nauk.
- SIXTO: Añarbek lagun gaitzala (*Atana besarkatzen du eta ze-
rura sartzen da I. Azafata lagun duela*).
- ATANA: Hau duk komeria hau! Han lurrean sikiera inor ez da
errudun juzgatzen ez duten bitartean. Hemen hori ere
ez. Makina txatxu batek txistua jotzen duela eta he-
men planto egon behar. Ezta pentsatu ere. (*II. Azafata-
rengana joan eta belarrira zerbait esaten dio isilpean.
Ondoren azafata zeruan sartzen da*).

Zazpigarren atala:

Atana, Idazkaria eta gero Maria Madalena

- IDAZKARIA: Orain ere hau ari da, bada, zerbaitetan...
- ATANA: Zu zeinen alde zauden jakin nahi nuke. Istimatuko
nuke lagunduko bazenit. Saiatuko naiz hemendik au-
rrera zintzoagoa izaten.
- IDAZKARIA: Hitz ematen dizut hurrengo bidaian ahal dudan guztia
lagunduko dizudala. Seguraski, laguntza handirik
gabe ere, moldatuko zara zuzenean sartzeko.
- ATANA: Hurrengoaren esperantza eskertzekoa da, baina nik
orain behar dut laguntza. Etxekoak, lagunak, guztiak
utzi eta estimatzen dugun gizon baten aldeko omenal-
dia dela eta honera etortzeak borondate ona badugu-
la erakusten duela uste dut. Han lurrean beti jendea-
ren alde txarrak ikusteko eta kritikatzeko ohitura
izaten dugu. Ez al da hemen beste horrenbeste gerta-
tuko. Umetan ere berdin gertatzen zitzaidan. Eskolan
barrabas fama edo alfer fama hartzen bazenuen beti-
rako zinen barrabas edo alferra. Frailearen kutunak
okerren bat egiten baldin bazuen hura barkagarri zen
baina gutakoren bat deskuidatzen baldin bazen, ez
zen giro izango ez eskolan, ez etxean.
- IDAZKARIA: Hemengo kontabilitatea gauza segurua da. Guztia

apuntatzen da hemen. Ekintza onak eskuinean eta txarrak ezkerrean. Azkenean irabazten duenak erakusten du hartu beharreko erabakia.

ATANA: Horrek esan nahi du nire ezker aldeko zerrenda luzeak dela oraindik. Eskuinekoa, on puska naizenez, berez haziko da. Batzuentzat ez al duzue borrazeko goma erabiltzen? Kalbarioko lapur ona omen zenak denbora gutxian berdindu zituen bi errenkak.

IDAZKARIA: Jesusek horrelaxe nahi izan zuelako gertatu zen. Heriotzaren aurrean aurkitzen zen gizon horretaz errukitu zen bere damua ikusita.

ATANA: Nirekiko damuaren aldetik ez dago inongo eragozpenik. Hortik aurrera ea hemendik laguntzen diguzuen. (*Une honetan Maria Magdalena sartzen da II. Azafatarekin batera*). Erreberentzia eginez) Madalen Deuna, arratsalde on. Atana Arruabarrena, errenteriarra nauzu.

MADALEN D.: Arratsalde on bai Arruabarrena jauna. Ezagutzen zaitut.

ATANA: Nik egia esan, behar bezala ez zaitut ezagutzen. Zure gazte denborako ibileraz gauza asko zabaldu da behe alde hartan, baina ez dut uste guztiak sinestekoak izango direnik.

MADALEN D.: Badakizu esamesak ugaldu egiten direla eta gezurrak puztu. Baina tira, zerk ekarri zaitu hona?

ATANA: Esango zizun, noski, zernolako asmoekin etorri garen eta zer gertatu zaidan. Niretzat sekulakoa izan da. Ilusio guztiarekin etorri eta horrelako ezustekoa jasotzea.

MADALEN D.: Ulertzekoa da bai.

ATANA: Zu andere, Errenteriako zaindari zaitugu, gu babesten gaituzuna. Bestetik, gaztetan pekatari izana omen zinen baina, gero, santa izatera iritsi zara. Horrek esan nahi du zurea meritu handikoa dela eta Jesukristori eskaeraren bat egiten baldin badiozu lortzeko modua izango duzula.

MADALEN D.: Gauzak zuzenean aurkeztea gustatzen zaizula ikusten dut. Ez zaizu losintxetan, itzuli-mintzuli ibiltzerik gustatzen. Hori eskertzekoa da. Eskertzekoa da nirekiko

duzun ustea eta eskertzekoa Errenteriako zaindari bezala oroitu izana. Egia esan, ez nago oso gustura errenteriarrokin. Urtean behin bakarrik oroitzen zarete nitaz. Prozesioan paseatzera ateratzen naizue eta kito.

ATANA: Bai halaxe da, baina horrek ez du zu maite ez zaitugunik esan nahi.

MADALEN D.: Ekintzarik gabeko hautua, antzua.

ATANA: Madalen Deunaren hitza, agian, nire zerurako giltza.

MADALEN D.: Lehenengo aldia da horrelako eskaria jasotzen dudala eta on egiten dit. Zuk eskatzen didazuna, bestalde, ez pentsa batere erraza denik. Jainkoa maitale dugu baina, aldi berean, justiziaren begirale ere bai. (*Idazkariari*) Beste santuren bati horrelako eskariarik egin al diote?

IDAZKARIA: Otoitzaren bidez agian bai, baina horrela, propio etorri, zu etorrerazi eta zuzenean eginiko eskaririk ez. Nik, egia esan, purrustadaren bat edo beste botako baditu ere, gizon on baten tankera hartzen diot.

MADALEN D.: Barruan dauden herritarrak ere zure aldeko hitzak eta eskeak egin dizkidate. Ikusiko dugu, gure aldetik ahalginak egingo ditugu.

ATANA: Hau lortzen baduzu, aurtengo madalenetan prozesioaren erdian aurrekua dantzatuko dizut.

MADALEN D.: Ez dakit, zu aurrekua dantzatzeko baino danborra jotzeko hobeto zaudela uste dut. (*Zerura doa*).

ATANA: Oraingo honetan lortzen ez badut etsiko dut.

IDAZKARIA: Ez esperantzarik galdu.

ATANA: Bihotz onekoa ezezik, esker onekoa izan nahi dut (*azafatari begiratuz*) bai zurekin eta (*idazkariari*) baita zurekin ere.

II. AZAFATA: Ez al diguzu guri aurrekurik dantzatu behar?

ATANA: Hau guztia ondo bukatzen baldin bada bai. (*Agurra dantzaren doinua entzuten da eta dantza egiteko keina egiten du*).

Oihala jaisten da

Bigarren ekitaldia

Egongela bat. Hiru besaulki. Aire alaia emango dioten aingerutxo-koadroez osatua. Bi ate, sarrera-irteerak: ezkerrean kanpora irtetzeko eta eskuinean zerura sartzeko.

Musika alaia, argiek eta hasierako musikak tonu intimista bat emango diotenak.

Lehen atala:

Sixto eta gero I. Azafata

SIXTO: Nola egongo ote da Atana gizagajoa! Horrelakorik gerta zitekeenik ez nuen askorik uste. Ez dut bada ni bestea baino aingeruago naizenik pentsatzen. Okerren bat izango da tartean. Ezta posible. Zeru betean sartzeko izan balitz gaitzerdi. Hau, ordea, sarrera bera baino tristeagoa da. Han sikiera konpainia ona geneukan aldamenean. Hemen ezta hori ere. Klausurako mojek baino denbora gehiago behar dute bisitak hartzeko. Ezin lokalizatuz dabiltzala saunara joan eta orain masajeak hartzen ari direla, azalduko al da lehenbailehen! Atana bestela luzeti egongo da. Ni aspertzen hasia baldin banaiz, zer ez ote da izango. (*Mahaitik errebista hartzen du*). Joontxo! Hemen ere HOLA argitaratzen dute. Ikustekoak izango dira hemengo notiziak. (*Orriak pasatzen hasten da*). Ikusi dezagun zer dioen. Kuriosoa izango da: "Juan XXIII.ak bere etxea erakutsi digu". Erabat gazte eta lerdan agertzen da argazkiotan. Zineko artista dirudi. Golfean azaltzen da hemengo honetan. (*Orriak paseaz*) Ai ba! San Inazio ere hemen zegok: "San Inazio eta Santa Teresa laister ezkontzekotan omen dira" Ikustekoa izango da hori, Rocio Juradoren markak hautsiko dituzte. (*Harriduraz*) Zer egiten du Lazkao-Txikik hemen? Santa Agedaren lagun mina omen da. "Xalbadorrek garaipena lortu zuen bertso txapelketan", "Maria Magdalena urrezko domina eman zion", hemen domina baino gehixeago ere ematen dio argazki honetan.. Hori lurrean zen txintxuarekin!. "Coppi, Uriona eta Anquetil sei ordu zerutiarren txapeldunak". "Okañak ezin izan zuen garaipenik erdietsi". Bada zer bait, lehe-

nago ere ez ziren horiek batere txarrak. Hau da mauka hau! (*jertsearen azpian gordetzeko keinua egiten du l. Azafata inguratzen zaiola ikusirik*).

1. AZAFATA: Oker zabilta Sixto.
- SIXTO: Nere izena azkar ikasi du gauza onerako.
1. AZAFATA: Pentsa dezakezunez, hemendik ezin da ezertxoere kanporatu. Horrelakorik gertatuko balitz lurra zero bihurtzea izango litzateke hori ezinezko gauza da.
- SIXTO: Ibilaldi honen oroigarri eramateko asmoa nuen, eta bide batez Atanari halako inbiria eman nahi nion.
1. AZAFATA: Ondo iruditzen al zaizu zure laguna kezkatu kanpoan dagoen bitartean zu hemen bestea nondik tentatuko asmatzen jardutea?
- SIXTO: Ez nuen inongo asmo txarrik. Badakizu, lagunarteko kontuak, besterik ez.
1. AZAFATA: Ez dut uste, ez, bion artean alde handirik izango denik.
- SIXTO: Ikusten dut hemen kriston..., barkatu sekulako martxa duzuela.
1. AZAFATA: Ez dakizu ondo! Norberak zer gura, hura eskura.
- SIXTO: Zuentzat kopa, guretzat ura.. Hori guztia jakitera, jendeak ez luke, hil behar duela eta, inongo penik hartuko. Gustura hartuko nuke edari zerutiarren bat nire barrualde suspertzeko. Atrebentzia bada ere, nobiorik ba al duzu?
1. AZAFATA: Ja, ja, ja Horiek han beheko kontuak dira. Hemen ez dago horrelako arazorik. Denok elkar oso maite dugu. Ta badakizu, maitasuna non zoriona han.
- SIXTO: Zoriona espirituala deitzen den horietakoa ala egiazkoa?
1. AZAFATA: Erabatekoa, osoa. Egizu kontu nik maite zaitudala eta zuk ni, zer egingo genuke gu biok zoriontsu izateko?
- SIXTO: Galdera hori tranpa bat da niretzat. Benetan zer pentsatzen dudan esango banizu pekatua izango

litzateke eta orduan laister izango nintzateke azpiko labeetan urtzen.

I. AZAFATA: Hemen ez dago inongo debekurik. Pentsatzen den guztia esan eta egin liteke, maitasunaren emaitza baita.

SIXTO: Nire andrearen baimenarekin, egunen batean halako saiotxo bat egingo dugu hori ere probatzeko. Baina ez ote da izango urrutiko intxaurrak hamalau eta bertara joanda lau.

I. AZAFATA: Txintxo porta zaitez eta egunen batean gozatzeko modua izango duzu. Bienbitartean, pentsamendua kontrolatu eta amets gaiztorik ez egin.

SIXTO: Hala beharko. Barrualde horretatik zer berri? Nire laguna luzeti egongo da eta amaitu nahi ditut hemengo lanak.

I. AZAFATA: Andoni Korta jakinaren gainean dago.

SIXTO: Ez zenion bada zertara etorri garen esango, ezta?

I. AZAFATA: Ezzzz. hemengoak diskrezio handikoak gera. Harri eta zur gelditu da. Masajea hartzen ari da eta pentsa dezakezunez, ez du amaitzeko presa handiegirik. Bukatu bezain laister etorriko omen da.

SIXTO: Nik zera, zerura zaharrak etorriko zirela eta han munduan martxosoak izan direnentzat hemen ez zela lekurik izango eta, zerua zorionsua bai baina, aldi berean, tristea izango zela pentsatzen nuen. Ez dakit bada nik, goizean meza, gero angelusa, ondoren bezperak eta errosarioa eta afalostean errezuan jarraituko zenutela ikusten nuen. Guztiak erdi lotan, ametsetan bai, baina aho-zabalka edo izango zinetela, alegia.

I. AZAFATA: Hori deabruak zabaldu duen uste-okerra da. Bezerorik gabe, labeak itzali beharko ote dituenaren beldur, artistak, gizon-emakumezko atseginak eta erakargarriak infernura joatean direnaren zurrumurrua zabaldu du, hemen aukerarik ez balego bezala. Lurrean egin gintuzten bezalakoak izan ohi ginen, hemen, berri, bakoitzak nahi duen bezalakoak. Munduan txikiak zirenak hemen altuxeagoak izatea aukeratu ohi dute, eta txiki antzekoren bat ikusten baduzu han

saski baloian ibilitakoren bat izango da eta handi izatez aspertuta, txiki izatea aukeratu duena.

SIXTO: Hona etortzen naizenean nire burualde hau apaintzeko aprobe txatu behar dut, ea ile ederraren jabe egiten naizen.

1. AZAFATA: Orain, hemen esaterako, zer egitea gustatuko litzazuke zuri?

SIXTO: Txirritarekin, buruz buru, sagardotegi batean, afaldu ondoren, bertsotan ondo aritzea.

1. AZAFATA: Ezer gutxiarekin konformatzen zara. Zerura etorri gabe ere linbora joanda hori lor dezakezu. Zeruan aukera eman eta zer eskatutako ta, bertsolari izatea alajaina!

SIXTO: Luxo handirik gabe hazi eta bizi izan gara gu eta hemendik aurrera ezin aldatuko gara.

1. AZAFATA: Bueno, gauzak horrela, aparteko beste zerbaiten irrikarik ez baldin baduzu, ahalegin bat egingo dugu. Ea hemendik oroitzen on batekin itzultzen zaren eta gutaz hor dabilen irudi tristea desegiten laguntzen diguzun. Itxoin piska bat, zer egin daitekeen ikustera noa (*ezkerraldeetik irteten da*).

Bigarren atala: **Sixto eta Atana gero**

SIXTO: Ez dakit, ez dakit honera etortzen asmatu dugun. Tankera ederregia hartzen diot guzti honi egia esateko. Amets honetatik esnatzen garenean izango dira kontuak. Itxura bai, baina, ez dakit, ez dakit. Hauek engainatzen onak izango dira, gero. Auskalo! Erdi hutsik igual egongo da eta, jendea gerturatzeko propaganda egin nahian ibiliko dira seguraski. Ea hau guztia zertan bukatzen den. Bazkari txarra ere berdindua gelditzen da postrea, kafe eta puruak onak badira.

ATANA: (*Sartzearekin batera*) Eeeuup!! bizi al da hemen norbait?

SIXTO: Aupa Atana (*besarkatuz*) hirea lortu duk azkenean!

- ATANA: Bai higatik oraindik hor egon beharko nian bazter batean hi noiz itzuliko zaio.
- SIXTO: Ez adarrik jo! Ni neu sartu gabe gelditzeko prest ninduan.
- ATANA: Broma bat huen.
- SIXTO: Nola lortu duk sartzea?
- ATANA: Hor sarreran, hire onagatik, isil-isilik egon ninduan, baina ez duk bada pentsatuko hi eta nire artean hain besteko alderik dagoenik, ezta? Hemen ikusia zegok: "Har ezak nolana hiko fama, eta ondoren ordaindu beharko duk dana".
- SIXTO: Esacera zahar hori ez nian ezagutzen.
- ATANA: Ez duk hain zaharra, oraintxe asmatua duk eta.
- SIXTO: Ea, bota, bota. Nola lortu duk sartzea? Zein engainatu duk oraingo honetan?
- ATANA: Engainatu inor ez. Madalen Deunarekin hitz egin diat laguntza eskatuz. Errenteriarra naizenez gero, bere aldetik ahaleginak egingo dituela. Itxoiteko. Orain hemendik irten den lagunak eman dik errematea. Idazkariarekin hitz egin dik, honek telefonotik deitu eta barrura sartzeko baimena eman dik. Hik zerbait esan al diok?
- SIXTO: Badakik, lagunak horretarako gaituk. Zer uste duk, ni hemen lasai egon naizela?
- ATANA: Ez jarraitu bide horretatik, Pinotxori bezala sudurra luzatuko zaik eta. Hemen gezurrik esatea ez da libre.
- SIXTO: Harrigarria duk. Hemen ere aldabak dituenak errazago eskuratzen dizkik gauzak. Isilik egon izan bahintz, orduan kale.
- ATANA: Baina, orain bale. Lanak aurreratatu al dituk?
- SIXTO: Andoni saunan egon eta gero masajea hartzen ari duk nonbait, eta bukatu bezain laster etorriko dela. Harritu ere egin omen duk gure bisitaz, baina zertara etorri garen ez zioke ezer esan.
- ATANA: Ta, masaialariak zeintzuk dira, Mariaren alabak?

- SIXTO: Ez zioat galdetu, baina pentsatzekoa duk ez dela Kas-tor izango.
- ATANA: Hau konbentu bateko sarrera baino okerragoa duk. Pauso bat eman da planto, bestea eman eta orain gela zistrin honetan. Noiz bukatu beharko ote dik honek.
- SIXTO: Konbentuko sarrerak baino gehiago kezkatzen natxik irteerak. Han ere, sartu nola edo hala egiten dituk, baina gero irteterakoan komeriak. Ez al zaiguk guri beste horrenbeste gertatuko.

Hirugarren atala: **Lehengoak eta San Pedro**

- SAN PEDRO: (*Eskuinetik sartuz*) Arratsalde on. Zer dio gure bikoteak.
- ATANA: Hemen zai, luzatuko zaizkigula biboteak.
- SAN PEDRO: Gauzak ondo doaz, laster batean etorriko da Andoni Korta eta, agian, beste herritarren bat ere bai. Madal-en Deuna pozik jarri da zuen etorrera dela eta, erren-teriarak bildu eta ez dakit ez ote den hemengo banda Centenarioa jotzeko prestatzen ari. Nire aldetik zorio-nak eman nahi dizkizut Arruabarrena jauna, bitar-tekari on bat aurkitu duzu, inor gutxik lortzen du zuk egin duzuna.
- ATANA: Batek merezi dituen moduko bitartekoak izaten omen ditu.
- SAN PEDRO: Kontuz harrotu! Ez pentsa langa guztiak zabalik dau-denik.
- SIXTO: Zure bitartekotza ere eskertuko dizuegu, zuen eskutan gaude.
- SAN PEDRO: Jakin dut bai, zuretzat baimen berezia izenpetzea eskatu didate.
- ATANA: Zer da baimen berezi hori?
- SIXTO: Gero esplikatuko diat.

SAN PEDRO: Hantxe ikusi dut eserita, bertsoatarako prest Txirrita. Sixto Baimenik bada, egingo diot bisita.

ATANA: Zerbait gertatuko delakoan nago igarrita.

I. AZAFATA: (*Sartzen da presaka-antzean. Sixtori eskutik helduz*)
Goazen!

SIXTO: Orain joan? eta Andoni etortzen baldin bada?

I. AZAFATA: Hortik aurrerakoak zure lagunak egingo ditu. (*Sixto eta biak irteten dira*)

Laugarren atala: **San Pedro eta Atana**

ATANA: Zer gertatzen da hemen! Zer da hau!

SAN PEDRO: Lasai, lasai. Ez da ezer. Momentutxo baterako irten du hemendik zure lagunak. Txirrita zain duela badakit, eta beharbada herritarrek ere halako ongi etorria egin nahiko diote.

ATANA: Eta ni hemen. Hau diskriminazio bat da, zergatik baztertu nauzue?

SAN PEDRO: Lasaitu zaitte. Madalen zaindariari eskerrak, Jesusengana joan eta erreguka aritu baitzaio, honaino sartu eta Andoni ikusteko zoria izango duzu. Egia esan behar badut, gainera, ez dakit hobea zer den. Sixto barrura sartu da, Txirritarekin bertso saio bat egin ahal izango du eta ondoren, denak utzi eta itzuli beharrek ez dio batere onik egingo.

ATANA: Tamaina honetan hemen egon beharra ere ez da askoz hobea. Okerrena zera da hemen fitxa daukada-lak jakitea. Francoren garaian bezala, fitxa handik eta fitxa hemendik. Gero demokrazia iritsi zen baina ez dakit bada fitxa horiek ez ote duten lehenean jarraitzen.

SAN PEDRO: Zer uste duzu hau komisaldegia dela ala? Honek atera behar dizkigu babak eltzetik. egoskorra zara benetan!

ATANA: Barkatu, ez asmo gaiztoz esan. Bosgarren atala: Lehengoak eta Mari Sorgin

- M. SORGIN: (*Eskuineko atetik sartzen da, guztiz zuriz jantzita*) Arratsalde on.
- ATANA: (*Golpetik jaikitzen da*) Aaaaarratsaldeoon. Ama Birjina al zaitugu?
- M. SORGIN: (*Irrifartu eta gozo*) Ez, ez naiz ez ama ez birjina. Mari Sorgin nauzu.
- SAN PEDRO: (*Atanari*) Ez zenuen, noski, horrelako bisitarik espero.
- ATANA: Ezta pentsatu ere! Izen horrekin? Anbotoko Mariren ipuinak entzunak nituen, baina egundo ez dut Mari Sorginen izenik gaur arte entzun. Sorginak hain getu hemen ikusita, oraintxe bildurtzen hasia naiz.
- M. SORGIN: Hain gaiztoak al gara sorginak?
- ATANA: Ez dakit zer esan.
- SAN PEDRO: Hemen uzten zaituztet. Honez gero, beste horiek pre-paratuxeak egongo dira eta banoa bila.
- M. SORGIN: Gutaz literatur gaizto ugari idatzi izan da. Guri leporatu izan dizkigute herriko gaitzak, izurriteak, ekaitzak, erauntsi gogorrak... Ifernuko etsaien kofradian sartu izan gaitzute jo eta sutan erretzeraino.
- ATANA: Eta nork idatzi du bada literatur hori? Zeintzuk izan dira horrelako gezurrak bota dituztenak?
- M. SORGIN: Hemen zeruan ez dugu gaizki esaka jarduteko ohitura-rik eta ez dizkizut guztiak esango. Ustekabe handia izango zenuke gertatuaren berri guztia jasoko bazenu. Badira santu fama handiarekin bizi izan direnak eta hemen sartzerik izan ez dutenak. Gu, berriz, eta ez gure merituz, hementxe gaude gehientsuenak denak ez badira ere.
- ATANA: Eta zer dela eta zu nirekin? Zerubidean abiatu eta barrura sartzerik ez eta sorgina ikustearekin konformatu behar!
- M. SORGIN: (*Farrez hasten da*) Ja, ja, ja, ja... Gutxitxotzat jotzen nauzu zuretzako...
- ATANA: Ez gaizki hartu, barkatu, urduri nago eta batzuetan zer esaten dudan konturatzen ez naizela gelditzen naiz.

- M. SORGIN: Badakit zure ganbara horretan galdera sorta duzula hemen zergatik ote nauzun argitu nahirik. Gauza erraza da. Ni neu ere errenteriarra nauzu.
- ATANA: Errenterikoa!
- M. SORGIN: Bai, bai, zu bezain errenteriarra.
- ATANA: Akabo! Hori ere entzun behar genuen! Ezta dozenerdi bat kopa edan izan banitu ere! Hemen ikusia kontatzen badiet eroetxera eramango naute. Santa Agedak bedeinka nazala!
- M. SORGIN: Hirurehun urte pasatxo badira han bizi izan nintzela. Orain gauzak asko aldatu dira. Ni bizi izan nintzen parajea itxusi amorratuak diren hormigoizko etxe blokeek estali dute. Alde ederrekoa zen Sorginzulo inguru nire garaietan.
- ATANA: A, egial! Orain ere bada Sorgintxulo kalea gure herrian.
- M. SORGIN: Bai, txulo asko eta sorgin gutxi. Ilunabarrean esnatzen nintzenean kobazuloaren atarira irtetzen nintzenean itsasoa ikusten nuen aurrez aurre. Zoragarria izan ohi zen ikuskizun hura! Ura garden eta garbia, arrainen zilar kolore horizatuak dir-dir ilargi beteak argitzen zituenean kaioen etengabeko dantzaren zaindaritzapean. Hura zen hura, bizitzea. Ez zegoen ez zaborrik, ez kutsadurarik, ez arrain eskasirik.
- ATANA: Mendiskaren hegalean, Pasaira begira bizi zinen, beraz.
- M. SORGIN: Baina zure herrian.
- ATANA: Eta nondik nora izan duzue hain fama txarra?
- M. SORGIN: Inbidiak eta ezin eramank eraso gintuen. Gure arbasoengandik jasotako errezu eta jakintza genuen. Sendabelar guztiak ezagutzen genituen. Hamaikatxori lagundu izan diogu eta baita hainbat gaitz sendatu ere. Petrikilo eta sasimedikuak jarri zitzaizkigun aurka gutatik sekulakoak esanaz. Hasi Iparraldetik, segi Zugarramurdi eta Hondarribiatik eta Durango alderaino jarraituz, gurekin bukatu arteko onik ez zuten izan.
- ATANA: Etsai gehiegi gauza onerako..
- M. SORGIN: Halaxe da.

- ATANA: Eta orain zer egiten duzu hemen?
- M. SORGIN: Gure herriaren aingeru goardakoa naiz.
- ATANA: Aingeru goardakoa!
- M. SORGIN: Dakizunez, Madalen Deuna da herriko zaindari, baina honek beste herrietako zaindaritza ere baduenez, laguntzaileak izendatu zituen. Eta horrela, bakoitzak herri baten jarraipena egiten du. Pertsonak aingeru goardakoa duen bezala, herri bakoitzak ere berea du.
- ATANA: Goardakoa izango zara beharbada, baina ez duzu aingeru itxura handirik.
- M. SORGIN: Hori hitzegiteko modu bat da, nolabait uler dezazun esan dizut.
- ATANA: Eta? Goialde honetatik nola ikusten da gure herria?
- M. SORGIN: Etorkizuna duen herria da. Zoritzarrez, tarteka-marteka gerta ohi diren gorabeherak ez diote izen onik ematen. Baina jende zintzo asko dago, langileak, isil-silik kultur lanetan eta hainbat gauzetan lan egiten duena. Lan asko egiten da gure herrian: musika bandak txapela irabazi zuen, koru mordoska badago, Ereintzak bere lanari eusten dio, atletismoa ere zaintzen da,....Oso toki gutxitan egiten dira hor bezalako jaialdi eta ospakizunak.
- ATANA: (*Ahots batzuk entzuten dira*) Norbait dator.
- M. SORGIN: Bai, zure lagunak dituzu. Hemen uzten zaitut.
- ATANA: Bueno, eskerrik asko etorri zarelako eta ea Andoni Kortaren omenez jaialdi on bat egiten laguntzen diguzun.
- M. SORGIN: Bikaina izango da (*Irteten da*)

Seigarren atala: **Atana, Andoni eta Koldo**

(*Zeruko atetik sartzen dira alai eta umoretsu*)

- ANDONI: (*Besarkatuz*) Kaxo Atana!
- KOLDO: (*Eskua luzatuz*) Arratsalde on adiskide.

- ATANA: (Urduri) Kaaxo. Zer esan ere ez dakit. Hau bai dela ezustekoa!
- ANDONI: Gure bila etorri eta hik ezustekoa!
- ATANA: Gauza bat da hemen zaudetela jakitea eta bestea aurrez aurre hor ikustea.
- KOLDO: Andoni agurtzera etorri zarela eta, nerau ere etortzea erabakit dut.
- ANDONI: Bittor ere etortzekoa zen, baina ikastolako bileraren bat zuela eta han gelditu da. (Isilune baten ondoren) Baina, zer da hau! Sinesteak ere lanak eman dizkit Ereintzako kideak nitaz galdezka etorri direla jakin dudanean. Zer dela eta etorri zarete?
- ATANA: Sixtok hobeto esplikatuko dizu, baina hemendik alde egina da eta neronek esango dizut.
- ANDONI: Jakin badakit bai hor dabilela. Bertsotan saio bikain bat egina izan behar du.
- ATANA: Sixto? nazkatzen todo kristo.
- KOLDO: Zera, badakizu, gure herria bertsoara emana izan dela, bertsolari kastakoa dela... Ez da harritzekoa.
- ATANA: Zeruko beste mirariren bat izango da hortaz.
- ANDONI: Ta, zer dakartzu?
- ATANA: Ara, hitz gutxitan esango dizut. Zuk handik alde egin zenuela badira 25 urte, eta Ereintza zutaz oroitzen dela adierazteko eta bere esker ona erakusteko, omenaldi bat prestatu dizu.
- ANDONI: Koldo izan balitz, gaitzerdi, baina nik ez dut horrelako omenaldirik merezi. Berebiziko erasoak, zigorrak, heriotz mehatxuak eta, sarritan entzun izan diodanez, denboraldi luzeko hotela eman zioten. Kartzelan bereak eta bi egin zituen istudiatzen goi puntara iristeraino. Doktoraduak eta katedrak lortu zituen eta Euskal Herriaren aldeko lanetan bete betean murgildu zen.
- KOLDO: Ez al duk bukatu behar? Kontu zaharrak dituk horiek.
- ANDONI: Ez hori bakarrik. Euskara hil ala biziko zorian egon

izan denean, eskoletan, periodikuan, liburuetan euskara batu bat erabiltzeko lan itzela egin zuen.

KOLDO: Ez hintzen ba nik proposatutakuarekin oso konforme.

ANDONI: Ez nentorren bat ortografia kontuetan baina bere lana izugarria izan dela eta euskararen etorkizunerako ezinbestekoa izan dela ukatzerik ez dago. Honek me-rezi du egiazko omenaldia, ez nik.

KOLDO: Andoni, kontu honetan ez ni nahastu gero. Omenaldia ez dira merezimenduen arabera erabakitzen. Badiara meritu handiko gizon-emakumeak, isilpean lan egin dutenak, inongo esker onik jaso ez dutenak. Euskal Herriko emakumeak gogoratzen zaizkit esaterako. Gure baserrietan eta itsas herrietan, eta inoiz hirietan ere bai, emakumeak amaren, aitaren, administrariaren eta sendagilearen zeregina bete behar izan dik sarritan. Ez ditek inongo omenaldirik jaso. Omenaldia jasotzen duenak normalean hala merezi duelako izan ohi duk, baina horrek ez dik beste askok merezimendurik gabeak direnik esan nahi. Ereintzak hori egitea erabaki baldin badu horretarako arrazoiak ikusi dituela izango duk dudarik gabe.

ANDONI: Nik iritzia ematea baino ez diat egin.

ATANA: Ez naiz gehiegi luzatuko Andoni. Zuk lan izugarria egin zenuen euskaltzale, herriko berri emaile eta antzerkiaren ardura zure bizkar gainean hartuz. "Añarbe" ezizenez firmatzen zenituen lanak eta zu egiazko Añarbe bat izan zara guretzat.

ANDONI: Ea, ea, hobeto esplikatu beharko duk. Ez diat ulertzen.

ATANA: Esplikazioa oso sinplea da. Añarben urtegia egin zutenari eskerrak gure etxeetarako ura aseguratu digute. Antzeko zer bait gertatu zitzaigun zurekin, zu zeu izan zinen euskaltzaletasunaren urtegi, zuri eskerrak iritsi ginen, nolabait, euskal mundura. Horregatik etori gara Añarberen bila.

KOLDO: Bikaina azalpena!

ANDONI: Zer esan nahi duk "Añarberen bila" horrekin?

ATANA: Omenaldian zu bertan izatea nahi dugula.

- ANDONI: Estimutzen diat. Zuen borondateak ez dik gutxi balio.
- KOLDO: Fikzio literatura ugari irakurria naiz nola lurrean hala zeruan, bainan horrelakorik egundo ez dut ikusi. Ez zarete makalak. "Altxorraren bila" izenburuarekin argitaratutako ipuinetan gertaera harrigarriak azaltzen dira nonahi. Zuen hau, ordea, neurritz kanpoko da.
- ANDONI: Benetan laguna, ez gaizki hartu. Ikusten dut ereintza-tarrok asko estimutzen nauzuela, Koldok besterik esaten badu ere, ez dudala nik horrelakorik merezi, eta, bestalde, nire egoera ulertuko duzuela. Pozgarria da, benetan zuek egina. Askotan norbait hiltzen denean "Gogoan zaitugu", "Ez zaitugu ahaztuko" eta antzeko oihuak entzun daitezke, baita kartel eta eskeletan inprimatu ere. Hitz hutsalak gehienetan, iraupenik eta jarraipenik ez dutenak gehienetan. Zuek alderantziz egin duzue, isilik, zaratarik atera gabe, erabateko leialtasuna erakutsiz jokatu duzue. Ez da ez ahuntza-ren gauerdiko estula.
- ATANA: Bai, bai, gogoeta horiek oso ondo daude, eta estimatzen dizkizut. Nik ordea, Ereintza elkartera erantzun zehatz bat eman behar diet.
- ANDONI: Benetan estimatzen nauzuelakoan nago, bai. Horregatik esperantza osoa daukat nire herritarrok ulertuko dutela. Bizitza bakarra eta hura ona. Hortik aurrerakoak ez luke irtenbide onik izango. Sentitzen dut, baina ezinezkoa zait.
- ATANA: Honaino iristea ere ezinezkoa nuen baina hementxe nago zuekin. (*Bien bitartean ahots batzuk entzuten dira kantari*) Iparragirre abila dela askori diot aditzen, eskola ona eta musika...

Zazpigarren atala: Lehengoak, Xenpelar eta Sixto

- SIXTO: (*Biak lepotik helduta, kontentu, zerbait edana balego bezala. Ozenki*) Bikaina!, aparta, zoragarria, ezin hobea, sekulan ez ikusi ez entzun izan dudana bezalakoa, miraritsua!

- KOLDO: Honek hautsi behar ditu sinonimoen markak.
- XENPELAR: Eup!
- ATANA: Baina, baina. Hau zer da, zerua ala eroetxea?
- SIXTO: Sinestezina. (*Andoni besarkatuz*) Konturatu ere ez nintzen egiten. Barkatu Andoni!
- ATANA: (*Xenpelarri begira*) Eta, zahar hau zein da?
- XENPELAR: Xenpelar, ezagu dezagun elkar. Zuek ez nauzue agian gehiegi ezagutzen. Zuek baino mende terdi zaharragoa naiz. Nik ordea, gure herriko martxa gertutik jarraitzen dut.
- SIXTO: Aldaketa ederra antz emango zenion gure herriari azken urteotan.
- XENPELAR: Handia, handiegia. Lehenago famili tankerako herri koskor bat osatzen genuen. Orain, berriz, ezezagunez osatutako artalde handi bat. Alde ederra zegok sator zulo horretan ala hemen bizi.
- ATANA: Ez duzu ba mejora handirik egin. Gazte hil zinela baina zahartu aldi ederra hartu duzu hemen.
- XENPELAR: Ni ardoa bezala, zaharrago eta hobe. Komeni zaidanean edadea aldatuko dut eta kito.
- ATANA: Edadea aldatu bai eta sexua.
- XENPELAR: Ez pentsa mugitzen zaidanik besua.
- SIXTO: Zaindu egin behar, beraz, kastidade osua. Eta gauzak horrela (*Andoniri*) Koldok, bizi zen artean, zera aitortzen zuen Xenpelarrek berak baino euskara gehiago zekiela. Munduan lortu duen itzala, ordea, handia da. Egingo nuke Mitxelenaren lana ezagunagoak direla Xenpelarren bertsoak baino.
- XENPELAR: Harritu egiten al zaik?
- SIXTO: Orain zeruan zeinek egiten du gehiago euskararen alde Xenpelarrek ala Mitxelenak.
- ANDONI: Bakoitza bere lanean, baina biak onenak.
- ATANA: Fanderiko pentsuak bezala orduan.
- ANDONI: Zeruan, zorionez, denontzako bada tokia. Xenpelar

ospe handikoa da hemen, Bibliako salmu-kantariek in ere lehian ibilia da oraindik orain, eta berak irabazi zuen. Horregatik kantatuko ditu Xenpelarrek azken juizioko bertsuak.

SIXTO: Eta Mitxelenak?

ANDONI: Berak bai, irakasle lanetan jarraitu nahi du hemen baina tajuzko ikaslerik ez du aurkitzen. Koldo Purgatorioko gaiak irakasten omen ditut, dirudienez, sufri-mendura daramatenak.

ATANA: Izan ere hainbeste linguistika, jendea suspenditzeko baino ez da erabiltzen. Gure arbasoek berriketa gutxiagorekin eutsi zien gure hizkuntzari.

ANDONI: (*Diplomaziaz*) Hemen denak behar ditugu. Nori berea zuzenbidea dio esatera zaharrak. Bakoitzari bere meritua aitortu behar zaio. (*Isilune baten ondoren*). Bejondeizuela!. (*Sixtori*) esan zidak Atanak zernolako asmoak dituzuen.

SIXTO: Ta, erantzuna?

ANDONI: Zer derizkiok? Hemengo menuaren entremesa baino ez duk probatu eta ikusten duk zeinen gozoa den. Hemen ongi natxeok. Lurrean bizi nintzela purgatorio nahikoa pasa nian Koldok erabakitako "h" madarika-tuarekin.

KOLDO: Hik purgatorioa baina nik ifernua ere bizi izan nian. Sorginak bezala sutan erre ez nindutenean.

XENPELAR: Nere bertsoei kaso gehiago egin izan bazeniot. Bizi nintzela inork ez zidan kasurik egiten, ezta Muxarrok ere. Gero etorri ziren ehunurteak eta omenaldiak. Azken juizioko egunean entzun beharko dituzue, horratik, nik botatako bertsoak.

ANDONI: Ezinezkoa da Sixto, ezin naiteke joan Atana. Uler eza-zue. Benetan istimatzen nauzuela ikusten dut, ilusio osoarekin prestatu duzuela. Antzerki bat egingo duzuela jakiteak izugarritzko poza ematen dit. Ni izan nintzen baino zuzendari hobea izango al duzue! Pozik eta harro nago zuek emandako erantzunarekin. Harantz jaistea, ordea, ezinezkoa zait.

- SIXTO: Hor barrualde horretan dagoen giroa ikusi eta gero, ez da harritzekoa.
- ATANA: Txaketero ustel halakua. Laguntza ederra ekarri diat ba nik honera. Jakingo ditek bai Errenterian hemen gertatuaren berri. Oraintxe ez dut ezer ententzen.
- KOLDO: Itzulerarik gabeko txartela jaso genuen. Ez dugu berri-
ro itzultzerik.
- ANDONI: Egia osoa esan behar bada, mundura joan gaitezke, baina ez zaigu berriro bueltatzea ziurtatzen. Asko istimatzen diat zuen ahalegina. Zinez eskertzen diat.
- KOLDO: Gaur esaterako, Axularrekin afaltzekoa gaituk eta gauean Anbotoko Marirekin dantzaldi bat egitekotan gelditu da Andoni. Hemen berriz, aupasa eginda ere bat ez da nekatzen. Juerga sasoian hasi eta hobeto bukatu.
- SIXTO: Baietz ba, hau kristoren txollua dela!
- ATANA: Isilik egon hadi, Sixto.
- XENPELAR: Honek barruko poza ezin ito.
- SIXTO: Honera etorritakoan, pena guztiak kito.
- ATANA: Hi bai haizela, txoropito!
- ANDONI: Pakea behar diagu. Nik tratu bat eskaintzen dizuet: ni Errenteriarara ez naiz joango, baina egun horretan zuekin izango nauzue hemendik. Eta nere esker ona erakusteko, bidezkoak diren pausoak emango ditut gaur edo bihar hemen leku bat izan dezazuen. Horrela jokutzen duen taldeak esker ona merezi baitu.
- ATANA: Ondo pentsatuta ez da tratu txarra.
- M. SORGIN: (*Arnas estuka*) Eskerrak oraindik hemen harrapatu zaituztedan!
- KOLDO: Hartu arnasa lasai emakumea.
- XENPELAR: Zer duzu hain presaka ibiltzeko?
- M. SORGIN: Agian interesatuko zaizuen berri bat dakart.
- ANDONI: Esaten ez badiguzu ez dugu zertaz ari zaren asmatuko.
- M. SORGIN: Herritarrek nolako interesa duten ikusita, gaia ondo

- aztertu eta gero, proposamen hau egiteko agindu di-
date.
- ATANA: Zer ote dugu oraingoan!
- M.SORGIN: Badakit zuen gustuko proposamena ez dela izango baina irtenbide bat izan daiteke. Zeruko arauak diote bertakoek ez dutela lurreratzerik. Agindu horren arrazoia zera da, lurrian bizi diren bitartean fedea landuz bizi behar dutela gizakiek. Eta jakina zerutiarrak begiaurrean jarriz gero fedearen merituaren kaltetan 30 izango omen litzateke.
- ATANA: Egundo ez dut dotrinan horrelakorik entzun.
- SIXTO: Isil hadi, laga egiok hizketan.
- KOLDO: Eta zer ikustekorik du dakartzun berriarekin?
- M.SORGIN: Ba, hala nahi izanez gero, Andonik Errenteriara joatea izango luke eta omenaldia bertatik jarraitzerik ere beti ere inork ez ikustekotan.
- ATANA: Pelikuletako inbisible horiek bezala.
- M. SORGIN: Bueno, hori ere kontuan izatekoa da. Azken juizioa pasa eta gero, noiz nahi eta nora nahi joan ahal izango gara. Gure gorputzek ez dute ez lekurik, ez pisurik izango. Eta lurtarren begiek ikusiko ez badute ere, ez baita munduan gizakirik izango, edozein lekutara joan ahal izango dira.
- ANDONI: Orduan, beraz, Errenteriara joan, antzerkia ikusi, omenaldia jaso eta gero berriro bueltatu ahal izango naiz.
- KOLDO: Bada zerbait.
- ANDONI: Zuek duzue hitza. Ikusi ez nauzue ikusiko baina zuekin izango nauzue.
- ATANA: Cuando no hay más contigo Tomás
- SIXTO: Bale Andoni. Erabakia zure esku uzten dugu. Zurekin, ala zu gabe, guztiok Añarberekin gaude. *(Isiulune la-
bur bat egin eta gero, pauso bat aurrera eman eta kantatzen hasiko da Xenpelar. Lehendabizi berak ba-
karrik kantatuko du bertso osoa eta bienbitartean gai-
nontzeko antzezleak eszenategian azalduko dira poli-*

ki poliki. Azkeneik, guztiok batera bertsoaren erdi aldetik aurrera errepikatuz abestuko dute)

XENPELAR: Zeru honetan alaitzen gaitu
hortxe gertatutakoak,
Ikusirikan nola zareten
Añarbe omentzekoak.
Izan zuen kemena
merezi du omena,
Bildu lagun-herrikoak,
orain zuekin daukazue ta
jo denok txalo beroak.

(Amaia)

Xenpelar Goi zerutikan
ikusten dugu prestatutako ekintza,
laguntza on bat eskeini nairik
guztiok hemen gabilta.
Euskaltzale zintzoa
euskara zun mintzoa
emanik bere bizitza ongi merezia
duenez gero zorionak har Ereintza.

(Oihala jaisten da)

A M A I A